

РЕЦЕНЗИЯ

на диссертационную работу Тулебаевой Айдынгул Тойбазаровны
«Философское мировоззрение и педагогические взгляды в поэзии поэтов-
сказителей земли Сыра», представленную на соискание степени доктора философии
(PhD) по образовательной программе
8D01721(6D011700)-«Казахский язык и литература»

Актуальность темы исследования и ее связь с общенаучными и общегосударственными программами (запросами практики и развития науки и техники).

Оценивая первый параметр измерения значимости проведенного диссертационного исследования для современной науки – его актуальности, прежде отмечу его обусловленность реальными тенденциями развития как современного образования, так и общества – в целом. Действительно, в плане культуры современное человеческое сообщество, в том числе казахстанский социум, переживающий стремительный переход в цифровую формацию, нуждается в постоянной «подпитке» знаниями, носящими духовно-просветительские, нравственно-эстетические, социально-политические и философские ценности. Поиск новых методов и моделей с целью погружения новой генерации студентов т.н. «цифровых аборигенов (Digital Natives)»¹ в аксиологические парадигмы любого народа остается задачей современных филологов.

Учитывая, что ни одно уважающее себя современное государство, и Республика Казахстан в том числе, не может не быть нацелено на формирование грамотного, образованного социума появление исследований, подобных рецензируемой диссертации следует приветствовать.

Резюмируя актуальность темы исследования Тулебаевой Айдынгул Тойбазаровны, отмечу насущную необходимость изучения в высшей школе философских взглядов поэтов-сказителей – вообще, и земли Сыра – в частности, в силу выраженного в них как общепедагогического и общедидактического потенциала, так лингвопедагогического и лингводидактического, столь значимых в переходный период общества от одного формационного состояния в иное.

Научные результаты на уровне требований к диссертации.

Характеризуя данный параметр измерения значимости проведенного исследования, отмечу традиционную структуру оформления. Диссертация состоит из введения, трех глав, заключения и списка использованной литературы. Обоснование выбора проблемного поля своего исследования, его объекта и предмета, цели и задачи логичны, не противоречивы.

Изучение накопленной научной литературы, соответствующей проблемному полю исследования, с целью отбора наиболее соответствующих теоретико-методологических установок для собственного исследования состоялось. Этот этап позволил углубить верификацию особого места и роли поэтических произведений поэтов-жырау в истории национальной литературы. Определение автором диссертации научно-теоретической и методологической базы изучения творчества поэтов-сказителей в вузовской аудитории, обусловили последующие

¹ Цифровые аборигены (англ.: Digital Natives) См.: Большая Российская Энциклопедия (БРЭ): <https://bigenc.ru/c/didzhital-aborigeny-509e9b>

исследовательские этапы, в ходе которого научно обоснованными представляются следующие процедуры:

анализ философского мировоззрения поэтов-жырау особого географического локала – земли Сыра;

компаративная аналитика их дидактических взглядов и идей казахских просветителей;

апробация методов и приемов обучения, предназначенных для подготовки будущих филологов, в частности – учителей казахского языка и литературы;

комплексная аналитика учебных программ дисциплин, УМКД и силлабусы образовательной программы «Казахский язык и литература»;

использование наряду с общенаучными методами (составительский метод, метод лингвистического описания) других частных методов (включенное наблюдение, посещение аудиторных занятий, наблюдение, анкетирование) и привлечение в качестве метода обобщение педагогического опыта.

Все эти исследовательские шаги и позволили разработать собственную авторскую программу элективного курса «Поэтическая традиция земли Сыра» и проверить ее продуктивность опытно-экспериментальным путем.

Суммируя увиденные мной в ходе знакомства с диссертацией научные результаты, могу определенно утверждать их наличие, более того, практически все они не вызывают принципиальных возражений.

Обоснование выводов каждого из сформулированных в диссертации результатов и степень достоверности.

Достоверность и обоснованность полученных научных результатов, отмеченных мной выше, коррелирует с выводами автора диссертации. Достоверность и обоснованность первого научного результата обусловлена изучением и обобщением психолого-педагогических воззрений и литературоведческого наследия отечественных и зарубежных ученых по избранной проблематике. Аналитика материалов представлена в системе, что позволило научно верифицировать становление и развитие философско-педагогических взглядов в поэзии поэтов-сказителей различных жанров (нравоучения, назидания, гаклия и др.).

Следующий полученный научный результат обусловлен осуществленным сравнительным анализом педагогических взглядов поэтов-сказителей конкретного географического локала с просветительскими мыслями казахских интеллектуалов – классиков и последующим предложением научно-теоретических основ изучения творчества поэтов-жырау в вузовской аудитории.

Третий научный результат обуславливается выявлением дифференциации педагогических технологий, используемых при изучении поэзии поэтов-сказителей и систематизацией принципов и продуктивных методов обучения вузовской категории учащихся.

Экспериментальная проверка методики изучения философско-педагогических взглядов поэзии поэтов-сказителей различных жанров, верифицируется реальными результатами, полученными в ходе исследования, и подтверждением соответствующими актами внедрения, представленных в Приложении рецензируемой диссертации.

Все выше отмеченное, на мой взгляд, служит достаточно убедительным свидетельством о реально проведенной докторантом научно-творческой работе на различных этапах исследования. В целом исследование выполнено на уровне.

приемлемом и отвечают требованиям к диссертациям, предъявляемым на соискание ученой степени доктора философии (PhD).

Степень новизны каждого научного результата (положения), выводов и заключение диссертации.

Выводы и научные прогнозы, сформулированные диссертантом, отвечают логике исследования, они достаточно аргументированы и изложены научным стилем речи. Не вызывает принципиальных возражений вывод о новаторстве представленного к защите исследования, заключающееся в факте первичного рассмотрения такой научной проблемы, как: философские и педагогические взгляды в поэзии поэтов-сказителей Сыра в литературоведении.

В целом, все полученные результаты обладают научной новизной разного уровня. Прежде следует отметить, что исследование научно значимо уже потому что поэтические произведения Базара жырау, Турмагамбета Изтлеуова, Шораяк Омара, Кете Жусупа, Канлы Жусупа, Карасакала Еримбета и др. по сию пору не получили должной научной рефлексии. И в этом смысле достигнутое Айдынгул Тойбазаровой можно расценивать как значимый вклад в этот формирующийся казахстанский научный дискурс, рассматривающий творчество поэтов-сказителей земли Сыра в контексте национальной литературы.

Проведение сравнительного анализа дидактических воззрений, явленных в наследии Базара жырау, Турмагамбета Изтлеуова, Шораяк Омара, Кете Жусупа, Канлы Жусупа, Карасакала Еримбета с идеями казахских просветителей Ы. Алтынсарина, Абая, имеет научную перспективу для дальнейшего изучения творчества поэтов-жырау в вузе и расширения круга исследователей посредством обучаемых ныне студентов-филологов.

Дифференциация педагогических технологий, используемых при изучении поэзии поэтов-сказителей, приведение в определенную систему принципов и методов обучения в современной вузовской аудитории, несомненно, претендует на обозначение этих результатов как определенно новых, отражающих авторское видение.

Осуществленная комплексная методическая работа по теме диссертации, отмеченная нами выше, открывает новые исследовательские горизонты и, конечно, относится к новому достижению.

Таким образом, говоря об этом параметре измерения значимости проделанного труда для современной педагогической и филологической науки, следует подчеркнуть его прикладное значение и перспективы применения его результатов на практике (предложенная методика, диагностический инструментарий, содержание элективного курса / курса по выбору). Результаты и выводы могут быть весьма полезны последующим исследователям данного проблемного поля: студентам выпускных курсов, магистрантам докторантам. Не вызывает сомнений, что основные результаты и выводы значимы в преподавательской деятельности в сфере казахского литературоведения, истории казахской литературы, (лингво)педагогике, лингводидактике.

Оценка внутреннего единства полученных результатов.

Все выше представленные параметры измерения значимости диссертации и сам научно-творческий труд, проделанный А.Т. Тулебаевой, позволяют констатировать, что перед нами законченный научный труд. Структура диссертационного

исследования логично разработана, внутренние разделы взаимосвязаны, единство полученных результатов не противоречиво. Цель достигнута, задачи, поставленные в начале исследовательского маршрута, решены.

Недостатки содержания и технического оформления диссертации:

Рассмотрение основных параметров измерения ценности диссертации позволяет расценивать её как законченный научный труд, в полной мере заслуживающий ученой степени доктора философии (PhD) по филологическим наукам. Но поскольку, следуя мысли немецкого лингвиста, специалиста в области компаративистики Гуго Шухардта, двух людей с одинаковым интеллектуальным багажом не бывает, мое знакомство с содержанием диссертации сопровождалось возникновением ряда вопросов дискуссионного порядка.

1. Отмечая место и роль поэтических произведений поэтов-жырау в истории казахской литературы, на мой взгляд, следовало бы отметить факт отсутствия подобного явления в культурах других народов. Думается, что поэзия жырау не имеет аналогов в мировой культуре и развертка этой мысли в тексте диссертации повысила бы степень её научной новизны и теоретической значимости? Что думает по этому вопросу Айдынгул Тойбазаровна?

2. В работе философские и назидательно-дидактические идеи сказителей земли Сыра рассматриваются в сравнении с просветительскими воззрениями признанных в этой области классиков. Представляется, что выход на последующие поколения казахских интеллектуалов (например, изучение философского обобщения, которого достигли такие творческие личности, как: Магжан Жумабаев, Мукағали Макатаев, выходец из земли Сыра Ауэзхан Кодар и др.), способствовало бы новым умозаключениям диссертанта в контексте процесса становления нынешнего информационного общества.

3. Не могу не отметить некоторую «местечковую» заданность в оценке места и роли философских воззрений исследуемых поэтой-сказителей жырау. На мой взгляд, аксиологические ценности, транслируемые в наследии Базара жырау, Турмагамбета Изтлеуова, Шораяка Омара, Кете Жусупа, Канлы Жусупа, Карасакала Еримбета, актуальны для всех народов в силу их общечеловеческой значимости. И в этой связи считаю необходимым дальнейший выход за пределы казахстанского просвещения и системы образования, а также за пределы только казахоязычных версий научных трудов. Какие предложения у Айдынгул Тойбазаровны в этом направлении?

Подводя итог в этой части отзыва, подчеркну, что высказанные выше вопросы и замечания носят характер научной дискуссии и пожеланий на перспективу. Сама собой разумеется, что все они не влияют на положительную оценку выполненной диссертационной работы.

Подтверждение достаточной полноты опубликования основных положений, результатов, выводов и выводов диссертации.

Содержание диссертации отражено в достаточном количестве опубликованных научных работ. 1 статья в журнале, включенным в БД Скопус, 13 – в научных изданиях, рекомендованных Комитетом по обеспечению качества в сфере науки и высшего образования Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан, в сборниках международных и дальних зарубежных конференций опубликовано – 5 статей и 1 учебно-методическое пособие.

Предъявление к допуску на публичную защиту.

Теоретические и практические выводы, а также опубликованные работы показывают докторанта как профессионально-образованного, знающего свою исследовательскую работу диссертанта. Айдынгул Тойбазаровна Тулебаева самостоятельно выполнила научное исследование, обладающее научной новизной, теоретической и практической значимостью, и заслуживает присуждения степени доктора PhD (философия) по направлению подготовки кадров 8D01721 (6D011700) – «Казахский язык и литература»

Диссертационная работа Тулебаевой Айдынгул Тойбазаровны на тему «Философское мировоззрение и педагогические взгляды в поэзии поэтов-сказителей земли Сыра» соответствует требованиям Комитета по обеспечению качества в сфере науки и высшего образования МНВО РК.

Рецензия подготовлена с целью прохождения А.Т.Тулебаевой процедуры открытой защиты на диссертационном совете Кызылординского университета им.Коркыт Ата.

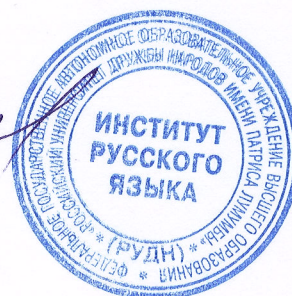
РЕЦЕНЗЕНТ:

зарубежный ученый – член временного состава диссертационного совета Кызылординского университета имени Коркыт Ата по направлению 8D017- Подготовка преподавателей языка и литературы (6D011700-Казахский язык и литература), профессор кафедры русского языка и межкультурной коммуникации Института русского языка Российского университета дружбы народов имени Патриса Лумумбы, доктор филологических наук, профессор Бахтикиреева Улданай Максutowна

11 декабря 2024 года

Подпись заверяю

Учёный секретарь
Ученого совета ИРЯ РУДН

Е.Ю. Лаврова

Дополнительные сведения о рецензенте:

Квалификация: 1) Филолог, русист; 2) Переводчик с английского языка на русский.

Уч. степень, уч. звание: доктор филологических наук, (2005), профессор (2011).

ORCID iD: [0000-0001-5088-7568](https://orcid.org/0000-0001-5088-7568)

Scopus Author ID: [57188757248](https://scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57188757248)

h-index (Scopus) – 4

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57188757248>

ResearcherId: [ABA-9665-2021](https://scholar.google.ru/citations?user=KNDSkDYAAAAAJ&hl=ru)

h-index (on Web of Science Core Collections metrics) – 2

<https://scholar.google.ru/citations?user=KNDSkDYAAAAAJ&hl=ru>

SPIN-код: [4562-5001](https://elibrary.ru/author_profile.asp?spin=4562-5001)

h-index (РИНЦ - E-Library) – 15

https://elibrary.ru/author_profile.asp?spin=4562-5001

Индекс Хирша по всем публикациям на elibrary.ru - 15

h-index (Scholar google) – 14

Участие в работе научных изданий: главный редактор научного журнала «Полилингвильность и транскультурные практики» (ВАК РФ, ERIH Plus); научный редактор журнала "Филологические науки (Научные доклады высшей школы)" (RSCI, WoS, ВАК РФ); член ред. советов и редколлегии журналов: "Новые исследования Тувы" (Scopus Q1, WoS); "Социальные и гуманитарные науки на Дальнем Востоке" (ВАК РФ); "Северо-Восточный гуманитарный вестник" (ВАК РФ); "Turkic Studies Journal" и др.

Индекс, почтовый адрес места работы: 117198, г. Москва, ул. Миклухо-Маклая, дом 10, корпус 3, каб.282-283.

Рабочий e-mail bakhtikireeva_um@rudn.ru, рабочий телефон: +7 967 065 77 93

Тулбаева Айдынгул Тойбазаровнаның
(PhD) 8D01721(6D011700)-«Қазақ тілі және әдебиеті» білім беру
бағдарламасы бойынша философия докторы дәрежесін алу үшін дайындаған «Сыр
бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным
және педагогикалық көзқарастар» атты диссертациялық жұмысына
ПІКІР

Зерттеу тақырыбының өзектілігі және оның жалпы ғылыми және жалпы мемлекеттік бағдарламалармен байланысы (ғылым мен техниканы және тәжірибені дамыту сұраныстары).

Жүргізілген диссертациялық зерттеудің қазіргі заманғы ғылым үшін маңыздылығын көрсетудің алғашқы параметрлерін бағалау – ең алдымен, оның өзектілігінің қазіргі заманғы білім берудің, тұтастай алғанда, қоғамның нақты даму үрдістерімен байланыстылығына қатысты екенін атап өтемін. Шындығында, қазіргі заманғы адамзат қоғамындағы мәдениет тұрғысынан алғанда, оның ішінде цифрлық формацияға жылдам көшуді бастан кешіп жатқан қазақстандық қоғам рухани-ағартушылық, адамгершілік-эстетикалық, әлеуметтік-саяси және философиялық құндылықтарды тұтастыра қалыптастыратын біліммен ұдайы «қоректенуді» қажет етеді. «Цифрлық аборигендер (Digital Natives)»¹ деп аталатын студенттердің жаңа генерациясын аксиологиялық парадигмаларға ендіру мақсатында жаңа әдістер мен үлгілерді іздеу кез-келген халықта қазіргі филологияның міндеті болып қала береді.

Өзін-өзі құрметтейтін бір де бір қазіргі заманғы мемлекеттер, оның ішінде Қазақстан Республикасы да сауатты, білімді қоғамды қалыптастыруға бағыт алмай болмайтынын ескере отырып, рецензияланатын диссертацияға ұқсас зерттеулердің пайда болуын құптайды.

Тулбаева Айдынгул Тойбазаровнаның зерттеу тақырыбының өзектілігін түйіндей отырып, Сыр бойы ақын-жырауларының философиялық көзқарастарын жоғары мектепте оқыту аса қажет екенін, оның ішінде олардағы жалпы педагогикалық және жалпы дидактикалық әлеуеттің көрінуі, сондай-ақ бір қоғамнан екінші қоғамға өту кезеңіндегі лингвопедагогикалық және лингводидактикалық мәнін зерделеу қажеттігін атап өтемін.

Диссертацияға қойылатын талаптар деңгейіндегі ғылыми нәтижелер.

Зерттеудің маңыздылығын бағалаудың осы параметрін сипаттай отырып, мен рәсімдеудің дәстүрлі құрылымын атап өтемін. Диссертация кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан және пайдаланылған әдебиеттер тізімінен тұрады. Зерттеудің проблемалық өрісін, оның объектісі мен тақырыбын, мақсаттары мен міндеттерін таңдаудың негіздемесі қисынды, қарама-қайшы емес.

Зерттеудің проблемалық өрісіне сәйкес келетін жинақталған ғылыми әдебиеттерді зерделеу зерттеу үшін барынша сәйкес келетін теориялық және әдіснамалық көзқарастарды таңдау мақсатында жүргізілген. Бұл кезең ақын-жыраулардың ұлттық әдебиет тарихындағы ерекше орны мен поэтикалық шығармаларының ролін тексеруді тереңдетуге мүмкіндік берді. Диссертация

---

¹ Цифровые аборигены (англ.: Digital Natives) См.: Большая Российская Энциклопедия (БРЭ): <https://bigenc.ru/c/didzhital-aborigeny-509e9b>

авторының ЖОО аудиториясындағы ақын-жыраулардың шығармашылығын зерттеудің ғылыми-теориялық және әдіснамалық базасын анықтауы кезекті зерттеу кезеңдерін анықтады, соның барысында келесі жәйттер ғылыми негізделген:

- ерекше географиялық аймақ – Сыр бойы ақын-жырауларының философиялық дүниетанымын талдау;

- қазақ ағартушыларының дидактикалық көзқарастары мен идеяларының салыстырмалы талдауы;

- болашақ филологтарды, атап айтқанда қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлауға арналған оқыту әдістері мен тәсілдерін сынақтан өткізу;

«Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасының ПОӘК және силлабустарын, пәндердің оқу бағдарламаларының кешенді талдау;

жалпы ғылыми әдістермен қатар (салыстырмалы әдіс, лингвистикалық сипаттау әдісі) басқа нақты әдістерді қолдану (аудиториялық сабақтарды бақылауды қоса сабаққа қатысу, бақылау, сауалнама) және педагогикалық тәжірибені әдіс ретінде біріктіре енгізу.

Осы зерттеу қадамдарының барлығы «Сыр бойындағы ақындық дәстүр» элективті курсының өзіндік авторлық бағдарламасын әзірлеуге және оның өнімділігін эксперименталды түрде тексеруге мүмкіндік берді.

Диссертациямен танысу барысында байқаған ғылыми нәтижелерді қорытындылай келе, мен олардың дәлдігін нақты айта аламын. Сонымен қатар, олардың барлығы дерлік түбегейлі қарсылық тудырмайды.

Диссертацияда тұжырымдалған нәтижелердің әрқайсысының қорытындыларының негіздемесі және сенімділік дәрежесі.

Мен жоғарыда атап өткен ғылыми нәтижелердің сенімділігі мен негізділігі диссертация авторының тұжырымдарымен байланысты. Бірінші ғылыми нәтиженің дұрыстығы мен негізділігі таңдалған мәселелер бойынша отандық және шетелдік ғалымдардың психологиялық-педагогикалық көзқарастары мен әдеби мұраларын зерттеу мен байытуға байланысты. Материалдар аналитикасы жүйелі ұсынылған, бұл әр түрлі жанрдағы (адамгершілікке тәрбиелеу, қара сөз, ғақлия және т.б.) ақын-жыраулар поэзиясындағы философиялық-педагогикалық көзқарастардың қалыптасуы мен дамуын ғылыми тұрғыдан тексеруге мүмкіндік берген.

Алынған келесі ғылыми нәтиже белгілі бір географиялық аумақтағы ақын жыраулардың педагогикалық көзқарастарын қазақ зиялыларының ағартушылық ойларымен салыстырмалы талдаумен және кейіннен ЖОО аудиторияларында ақын-жыраудың шығармашылығын зерттеудің ғылыми-теориялық негіздерін ұсынумен негізделген. Үшінші ғылыми нәтиже ақын-жыраулар поэзиясын зерттеуде қолданылатын педагогикалық технологиялардың саралануын анықтаумен және жоғары оқу орындары білім алушылары санатындағыларды оқытудың принциптері мен нәтижелі әдістерін жүйелеумен анықталады.

Зерттеу әдістемесін, әр түрлі жанрдағы ақын-жыраулар поэзиясының философиялық-педагогикалық көзқарастарын эксперименттік тексеру зерттеу барысында алынған нақты нәтижелермен және рецензияланған диссертацияның қосымшасында ұсынылған тиісті енгізу актілерімен расталады. Жоғарыда

айтылғандардың бәрі, менің ойымша, докторанттың зерттеудің әртүрлі кезеңдерінде нақты жүргізген ғылыми-шығармашылық жұмысы жеткілікті түрде екеніне куәлік етеді. Жалпы, зерттеу философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін диссертацияларға қойылатын талаптарға сәйкес келеді, жоғары деңгейде орындалған.

Әр ғылыми нәтиженің (Ереженің) жаңашылдық дәрежесі, диссертацияның қорытындысы мен тұжырымдары. Диссертацияда жасалған тұжырымдар мен ғылыми болжамдар зерттеу логикасына сәйкес келеді, олар жеткілікті түрде дәлелденген және ғылыми тілмен баяндалған. Қорғауға ұсынылған зерттеудің жаңашылдығы туралы тұжырым түбегейлі қарсылық туғызбайды, ол ғылыми мәселені, яғни, әдебиеттанудағы Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным және педагогикалық көзқарастарды алғаш рет зерттеу фактісін көрсетеді.

Тұтастай алғанда алынған нәтижелер түрлі деңгейдегі ғылыми жаңалықтарды көрсетеді. Ең алдымен Базар жырау, Тұрмағамбет Ізтілеуов, Шораяқтың Омары, Кете Жүсіп, Қанлы Жүсіп, Қарасақал Ерімбет және т.б. поэтикалық шығармаларының бұл бағытта зерттеліп-зерделенуінің өзі зерттеудің ғылыми маңыздылығын көрсетіп, ғылыми серпіліс туғызарын атап өтеміз.

Базар жырау, Тұрмағамбет Ізтілеуов, Шораяқтың Омары, Кете Жүсіп, Қанлы Жүсіп, Қарасақал Ерімбет мұраларында көрінетін дидактикалық көзқарастарды Алтынсарин, Абай сынды ағартушылар идеяларымен салыстырмалы талдау жүргізу ЖОО-да ақын-жыраулар шығармашылығын одан әрі зерделеу мен зерттеуде филолог-студенттер арасындағы зерттеушілер шеңберін кеңейтуде ғылыми перспективаға ие.

Ақын-жыраулардың поэзиясын зерттеуде қолданылатын педагогикалық технологияларды саралау, қазіргі университет аудиториясында оқытудың принциптері мен әдістерін белгілі бір жүйеге келтіру, сөзсіз, бұл нәтижелерді авторлық көзқарасты көрсететін жаңа деп белгілейді. Жоғарыда біз атап өткен диссертация тақырыбы бойынша кешенді әдістемелік жұмыс жүргізілді, жаңа зерттеу көкжиектерін ашады және жаңа жетістікке жатады.

Осылайша, қазіргі педагогикалық және филологиялық ғылым үшін жасалған жұмыстың маңыздылығын өлшеудің осы параметрі туралы айта отырып, оның қолданбалы маңыздылығын және оның нәтижелерін практикада қолдану перспективаларын атап өткен жөн (ұсынылған әдістеме, диагностикалық құралдар, таңдау бойынша элективті курстың /таңдау бойынша курстың мазмұны). Нәтижелер мен тұжырымдар осы проблемалық өрісті кейінгі зерттеушілерге өте пайдалы болуы мүмкін: бітіру курсының студенттері, магистранттар, докторанттар. Негізгі нәтижелер мен қорытындылар қазақ әдебиеттану, қазақ әдебиеті тарихы, (лингво) педагогика, лингводидактика саласындағы оқытушылық қызметте маңызды екендігіне күмән келтірмейді.

Алынған нәтижелердің ішкі бірлігін бағалау.

Диссертацияның маңыздылығын өлшеудің жоғарыда келтірілген барлық параметрлері және А.Т.Тулбаеваның жасаған ғылыми-шығармашылық еңбегінің өзі біздің алдымызда аяқталған ғылыми жұмыс бар екенін айтуға мүмкіндік береді. Диссертациялық зерттеудің құрылымы қисынды түрде жасалған, ішкі бөлімдер

өзара байланысты, алынған нәтижелердің бірлігі қайшы келмейді. Мақсатқа қол жеткізілді, зерттеу маршрутының басында қойылған міндеттер шешілді.

Диссертацияның мазмұны мен техникалық ресімделуінің кемшіліктері:

Диссертацияның құндылығын өлшеудің негізгі параметрлерін қарастыру оны филология ғылымдары бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесіне толық лайық, толыққанды ғылыми жұмыс ретінде қарастыруға мүмкіндік береді. Бірақ неміс лингвисті, компаративист маманы Гуго Шугхардттың ойына сүйене отырып, зияткерлік әлеуеті бірдей адам болмайтындықтан, менің диссертацияның мазмұнымен танысуым пікірталас тәртібінің бірқатар мәселелерінің пайда болуымен қатар жүрді.

1. Қазақ әдебиеті тарихындағы ақын-жыраулар поэтикалық шығармаларының орны мен рөлін айтқанда, менің ойымша, басқа халықтардың мәдениетінде мұндай құбылыстың жоқтығын атап өткен жөн. Жырау поэзиясының әлемдік мәдениетте теңдесі жоқ және диссертация мәтінінде осы ойды зерттеу оның ғылыми жаңалығы мен теориялық маңыздылығын арттырады деп ойлайсыз ба? Айдынгул Тойбазаровна бұл мәселе бойынша не ойлайды?

2. Жұмыста Сыр бойы ақын-жырауларының философиялық және дидактикалық идеялары осы салада танылған классиктердің ағартушылық көзқарастарымен салыстырыла қарастырылады. Қазақ зиялыларының кейінгі толқынына шығу (мысалы, Мағжан Жұмабаев, Мұқағали Мақатаев, Әуезхан Қодар және т.б. сияқты шығармашылық тұлғалар қол жеткізген философиялық деңгейлерді зерттеу) қазіргі ақпараттық қоғамның қалыптасу процесі аясында диссертацияның жаңа тұжырымдарына ықпал етеді.

3. Зерттелген ақын-жыраулардың философиялық көзқарастардың орны мен рөлін бағалаудағы кейбір «жергілікті» сипатты атамай өтуге болмайды. Менің ойымша, Базар жырау, Тұрмағамбет Ізтілеуов, Шораяқтың Омары, Кете Жүсіп, Қаңлы Жүсіп, Қарасақал Ерімбет мұраларында көрсетілген аксиологиялық құндылықтар барлық халықтар үшін олардың жалпыадамзаттық маңыздылығына байланысты екені өзекті. Осыған байланысты қазақстандық ағарту мен білім беру жүйесінен, сондай-ақ ғылыми еңбектердің тек қазақ тіліндегі нұсқаларынан тыс әрі қарай шығу қажет деп санаймын. Айдынгул Тойбазаровнаның бұл бағытта қандай ұсыныстары бар? Шолудың осы бөлігін қорытындылай келе, жоғарыда айтылған сұрақтар мен ескертулер ғылыми пікірталас пен перспективалық тілектер сипатына ие екенін атап өтемін. Олардың барлығы диссертацияның оң бағасына әсер етпейтіні айтпаса да түсінікті.

Диссертацияның негізгі ережелерін, нәтижелерін, қорытындылары мен тұжырымдарын жариялаудың жеткілікті толықтығын растау.

Диссертацияның мазмұны жарияланған ғылыми жұмыстардың жеткілікті саны көрсетілген. Скопус деректер базасында енгізілген журналда – 1 мақала, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда – 13 мақала, халықаралық және алыс-жақын шетелдердегі конференциялар жинағында – 5 мақала және 1 оқу-әдістемелік көмекші құралы жарық көрді.

Жария қорғауға жіберуге ұсыну. Теориялық және практикалық тұжырымдар, сондай-ақ жарияланған жұмыстар докторантты кәсіби білімді, өзінің ғылыми жұмысын білетін диссертант ретінде көрсетеді. Айдынгул Тойбазаровна Тулебаева ғылыми жаңалығы, теориялық және практикалық маңызы бар ғылыми зерттеуді өз бетінше орындады және 8D01721 (6D011700)-«Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандарын даярлау бағыты бойынша PhD (философия) докторы дәрежесін беруге лайық.

Айдынгул Тойбазаровна Тулебаеваның «Сыр бойы ақын-жыраулары поэзиясындағы философиялық дүниетаным және педагогикалық көзқарастар» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы ҚР ҒЖЖБМ Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитетінің талаптарына сәйкес келеді. Пікір А.Т.Тулебаева Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университетінің диссертациялық кеңесінде ашық қорғау рәсімінен өту мақсатында дайындалды.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университетінің
8D017-Тілдер және әдебиет бойынша мұғалімдерді даярлау
(6D011700-Қазақ тілі мен әдебиеті) бағыты бойынша диссертациялық
кеңесінің уақытша құрамының шетелдік ғалым - мүшесі,
Патрис Лумумба атындағы Ресей халықтар достығы университеті
Орыс тілі институты Орыс тілі және мәдениетаралық коммуникация
кафедрасының профессоры, филология ғылымдарының докторы
Бахтикиреева Улданай Максutowна
2024 жылғы 11 желтоқсан

Қолын растаймын

РХДУ Ғылыми кеңесінің
Ғылыми хатшысы

Е.Ю.Лаврова

Аударма орыс тілінен қазақ тіліне аудармашы

Әбенова Гулмира Әбенқызы

(аудармашының аты әкесінің аты тегі)

КОЛЫ Әбенова Гулмира Әбенқызы

Қызылорда қаласы «12» желтоқсан 2024 жыл

мен, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінің Халыққа құқықтық көмек және заңгерлік қызмет көрсетуді ұйымдастыру комитеті берген № 0000761 от 05 ақпан 2007 жылғы лицензияның негізінде әрекет жасаушы Ибраева Жанар Ыкласовна, Қызылорда нотариаттық аумағының нотариусы аудармашы Әбенова Гулмира Әбенқызы менің көзімше қойған қолының түпнұсқа екендігін және көшірменің түпнұсқасымен сәйкес екендігін куәландырамын. Құжатқа қол қоюшының жеке басы анықталды.

Тізілімде № 248 болып тіркелді.

Өндірілді

Нотариус АҚ

ES3600701250121101924A990245

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия